



DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 16 marca 2000 r.

Nr 17

TREŚĆ:

Poz.:

ROZPORZĄDZENIA:

215	— Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 lutego 2000 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów	1061
216	— Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 marca 2000 r. w sprawie przekształceń w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Lesznie	1087
217	— Ministra Finansów z dnia 7 marca 2000 r. w sprawie określenia maksymalnej wysokości wpłat na rzecz Polskiej Organizacji Turystycznej, uznawanej za koszt uzyskania przychodów	1088
218	— Ministra Finansów z dnia 8 marca 2000 r. w sprawie określenia waluty i wysokości ryczałtu przysługującego funkcjonariuszowi celnemu wykonującemu stałe zadania służbowe poza polskim obszarem celnym	1088
219	— Ministra Gospodarki z dnia 10 marca 2000 r. w sprawie trybu certyfikacji wyrobów	1089
220	— Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 marca 2000 r. w sprawie organizacji oraz zasad i trybu wykonywania zadań przez Wojskową Inspekcję Sanitarną	1090
221	— Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 lutego 2000 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad i wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne	1093
222	— Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 marca 2000 r. w sprawie wzoru zgłoszenia przywozu z zagranicy przez obywateli polskich broni i amunicji na własne potrzeby oraz trybu przekazywania organom Policji informacji o przywozie broni i amunicji przez organy celne	1094
223	— Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 marca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad deponowania broni i amunicji oraz stawek odpłatności za przechowywanie broni i amunicji w depozycie Policji lub organu celnego	1095
224	— Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 31 stycznia 2000 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za przejazd po drogach krajowych wykorzystywanych w międzynarodowym transporcie drogowym oraz jednostek wyznaczonych do ich pobierania	1099
225	— Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 28 lutego 2000 r. w sprawie trybu sporządzania informacji, gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg publicznych	1121
226	— Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 3 lutego 2000 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zawartości wniosku oraz szczegółowego trybu postępowania w sprawach udzielania i cofania koncesji na rozpowszechnianie programów radiofonicznych i telewizyjnych	1129

WYROKI TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO:

227	— z dnia 7 marca 2000 r. sygn. akt K. 26/98	1131
228	— z dnia 13 marca 2000 r. sygn. akt K. 1/99	1131
229	— z dnia 14 marca 2000 r. sygn. akt P. 5/99	1132

215

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 21 lutego 2000 r.

w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów.

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 4a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 28, poz. 153 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 117, poz. 759 i Nr 162, poz. 1126 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania:

- 1) sprawdzianu w klasie szóstej szkoły podstawowej, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, zwanej dalej „ustawą”, stanowiące załącznik nr 1 do rozporządzenia,

- 2) egzaminu w klasie trzeciej gimnazjum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy, stanowiące załącznik nr 2 do rozporządzenia,
- 3) egzaminu maturalnego, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy, stanowiące załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 2. Przepisy rozporządzenia nie dotyczą kształcenia dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Edukacji Narodowej: *M. Handke*

Załącznik nr 1

STANDARDY WYMAGAŃ BĘDĄCE PODSTAWĄ PRZEPROWADZANIA SPRAWDZIANU
W KLASIE SZÓSTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ**1. Czytanie**

Uczeń:

- 1) odczytuje różne teksty kultury (w tym kształtujące tożsamość narodową i postawę obywatelską):
 - a) źródła i teksty historyczne, w tym fragmenty kronik, pamiętników, listów, elementy dziedzictwa kulturowego, w szczególności zabytki architektury reprezentatywne dla danej epoki, polskie pieśni patriotyczne,
 - b) teksty literackie, w tym: baśnie, legendy, mity, opowiadania, utwory poetyckie i prozatorskie z klasyki dziecięcej i młodzieżowej — polskiej i światowej,
 - c) teksty użytkowe, w tym: telegram, zaproszenie, zawiadomienie, instrukcję, przepis, ogłoszenie, kartkę pocztową, list prywatny i oficjalny, tabelę, notatkę,
 - d) proste teksty podręcznikowe, a także publicystyczne i popularnonaukowe, w tym: audycję radiową i telewizyjną, artykuł prasowy,
 - e) przedstawienia teatralne i filmy,
 - f) przekazy ikoniczne, w tym: komiksy, dzieła malarzkie, rzeźby,rozpoznaje ich cechy charakterystyczne, dostrzega znaczenia dosłowne i odkrywa sensy przenośne,
- 2) określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego tekstu:
 - a) rozumie pojęcia: fikcja literacka, świat przedstawiony, nadawca, odbiorca, podmiot mówiący, narracja, przenośnia, rytm,
 - b) posługuje się czynnie terminami: bohater, wątek, akcja, autor, narrator, epitet, porównanie, wyraz dźwiękonaśladowczy, rym, zwrotka, refren, baśń, legenda, opowiadanie, powieść, proza, poezja oraz podstawowymi terminami związanymi z przekazami ikonicznymi, plastyką, muzyką, radiem, telewizją, filmem, teatrem, prasą,
- 3) rozumie znaczenia podstawowych symboli występujących w instrukcjach i w opisach:
 - a) diagramów,
 - b) map,
 - c) planów,
 - d) schematów,
 - e) innych rysunków,
- 4) odczytuje dane z:
 - a) tekstu źródłowego,
 - b) tabeli,
 - c) wykresu,
 - d) planu,

- e) mapy,
 - f) diagramu
- oraz odpowiada na proste pytania z nimi związane.

2. Pisanie

Uczeń:

- 1) pisze na temat i zgodnie z celem, posługując się następującymi formami wypowiedzi:
 - a) opowiadanie,
 - b) opis przedmiotu, krajobrazu, postaci rzeczywistej i literackiej, dzieła sztuki,
 - c) sprawozdanie z uroczystości szkolnej, wycieczki,
 - d) notatka w formie planu, tabeli, wykresu, streszczenia,
 - e) kartka pocztowa,
 - f) list prywatny i oficjalny,
 - g) telegram,
 - h) zaproszenie,
 - i) zawiadomienie,
 - j) ogłoszenie,
 - k) instrukcja,
 - l) przepis,
- 2) formułuje wypowiedzi ze świadomością celu (intencji):
 - a) pyta i odpowiada,
 - b) potwierdza i zaprzecza,
 - c) poleca i prosi,
 - d) przyrzeka i obiecuje,
 - e) zachęca i zniechęca,
 - f) zaprasza,
 - g) przeprasza,
 - h) współczuje,
 - i) żartuje,
 - j) wątpi,
 - k) odmawia,
- 3) buduje tekst poprawny kompozycyjnie (ok. 1 strony formatu A4), celowo stosując środki językowe i przestrzegając norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych,
- 4) przedstawia w postaci graficznej dane zapisane w tabeli:
 - a) przenosi informacje na oś liczbową, chronologiczną, układ współrzędnych,
 - b) wyraża dane w postaci diagramu słupkowego, prostego schematu, innego rysunku,
- 5) dba o układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu:
 - a) dostosowuje zapis do formy wypowiedzi,

- b) wyróżnia części tekstu zgodnie z jego strukturą,
- c) pisze czytelnie.

3. Rozumowanie

Uczeń:

- 1) posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń:
 - a) sytuuje je w przestrzeni,
 - b) umieszcza daty w przedziałach czasowych,
 - c) oblicza upływ czasu między wydarzeniami,
 - d) porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej,
- 2) przedstawia przyczyny i skutki wydarzeń i zjawisk:
 - a) domyśla się przyczyn, przewiduje skutki wydarzeń bliskich życiu i swoim doświadczeniom,
 - b) wskazuje główne przyczyny i skutki doniosłych wydarzeń w historii Polski,
 - c) wyjaśnia przyczyny i skutki zmian, które zachodzą w środowisku w wyniku działalności człowieka,
- 3) określa znaczenie osiągnięć człowieka dla rozwoju cywilizacyjnego:
 - a) wyjaśnia na prostych przykładach zmiany cywilizacyjne, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów,
 - b) opisuje najważniejsze osiągnięcia, które składają się na polskie dziedzictwo kulturowe,
- 4) wyraża własne opinie i próbuje je uzasadnić wyjaśniając swoje stanowisko, używa odpowiednich argumentów,
- 5) opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą:
 - a) wyrażenia arytmetycznego i prostego wyrażenia algebraicznego,
 - b) prostego równania stopnia pierwszego z jedną niewiadomą,
 - c) planu,
 - d) mapy,
 - e) prostego schematu,
 - f) diagramu słupkowego,
 - g) innego rysunku,
- 6) rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności:
 - a) liczb,
 - b) figur,
 - c) zjawisk,
 - d) przemian,
 - e) obiektów przyrodniczych,
 - f) elementów środowiska,wskazuje różnice i podobieństwa oraz porządkuje je,
- 7) dostrzega prawidłowości, opisuje je i sprawdza na przykładach:
 - a) opisuje zjawiska o charakterze powtarzalnym spotykane w najbliższym otoczeniu,
 - b) na podstawie opisu zjawiska mającego charakter prawidłowości wnioskuje o dalszym jego przebiegu,
- 8) ustala sposób rozwiązania zadania oraz prezentacji tego rozwiązania,

- 9) analizuje otrzymane wyniki i ocenia ich sensowność:
 - a) porównuje wyniki z własnym doświadczeniem,
 - b) sprawdza wyniki z warunkami zadania.

4. Korzystanie z informacji

Uczeń:

- 1) wskazuje źródła informacji, posługuje się nimi,
- 2) analizuje oferty mediów kierowane do dzieci i młodzieży, wybiera spośród tych ofert, kierując się wskazanymi kryteriami (osadzonymi także w wartościach).

5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Uczeń:

- 1) posługuje się poznanymi terminami do opisywania zjawisk i sytuacji spotykanych w środowisku,
- 2) wybiera przyrządy służące do obserwacji i pomiaru, odpowiada na pytania dotyczące przebiegu zjawisk, zapisuje wyniki obserwacji,
- 3) wykonuje obliczenia dotyczące:
 - a) długości,
 - b) powierzchni,
 - c) objętości,
 - d) wagi,
 - e) czasu,
 - f) temperatury,
 - g) pieniędzy,
- 4) planuje i wykonuje obliczenia z wykorzystaniem kalkulatora,
- 5) wykorzystuje w sytuacjach praktycznych własności:
 - a) liczb,
 - b) figur,
 - c) zjawisk,
 - d) przemian,
 - e) obiektów przyrodniczych,
 - f) elementów środowiskai stosuje je do rozwiązania problemu,
- 6) zna zasady bezpiecznego posługiwania się urządzeniami technicznymi i materiałami chemicznymi, rozpoznaje oznakowania substancji toksycznych, łatwopalnych i wybuchowych, objaśnia zasady użytkowania domowych urządzeń elektrycznych,
- 7) wyjaśnia na podstawie instrukcji obsługi, jak uruchomić i wykorzystać proste urządzenia techniczne,
- 8) rozumie potrzebę stosowania zasad:
 - a) higieny,
 - b) bezpieczeństwa,
 - c) zdrowego trybu życia,
 - d) oszczędnego korzystania z energii i innych zasobów przyrody,
 - e) postępowania w środowisku przyrodniczym.

Standardy wymagań przeznaczone dla uczniów niewidomych i słabo widzących

1. Czytanie

Uczeń:

- 1) odczytuje różne teksty kultury (w tym kształtujące tożsamość narodową i postawę obywatelską):
 - a) źródła i teksty historyczne, w tym: fragmenty kronik, pamiętników, listów, elementy dziedzictwa kulturowego, w szczególności zabytki architektury reprezentatywne dla danej epoki, polskie pieśni patriotyczne,
 - b) teksty literackie, w tym: baśnie, legendy, mity, opowiadania, utwory poetyckie i prozatorskie z klasyki dziecięcej i młodzieżowej — polskiej i światowej,
 - c) teksty użytkowe, w tym: telegram, zaproszenie, zawiadomienie, instrukcję, przepis, ogłoszenie, kartkę pocztową, list prywatny i oficjalny, tabelę, notatkę,
 - d) proste teksty podręcznikowe, a także publicystyczne i popularnonaukowe, w tym: audycję radiową i telewizyjną, artykuł prasowy,
 - e) przedstawienia teatralne i filmy, rozpoznaje ich cechy charakterystyczne, dostrzega znaczenia dosłowne i odkrywa sensy przenośne,
- 2) określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego tekstu:
 - a) rozumie pojęcia: fikcja literacka, świat przedstawiony, nadawca, odbiorca, podmiot mówiący, narracja, przenośnia, rytm,
 - b) posługuje się czynnie terminami: bohater, wątek, akcja, autor, narrator, epitet, porównanie, wyraz dźwiękonaśladowczy, rym, zwrotka, refren, baśń, legenda, opowiadanie, powieść, proza, poezja oraz podstawowymi terminami związanymi z przekazami ikonicznymi, plastyką, muzyką, radiem, telewizją, filmem, teatrem, prasą,
- 3) rozumie znaczenia podstawowych symboli występujących w instrukcjach i w opisach:
 - a) diagramów,
 - b) map,
 - c) planów,
 - d) schematów,
 - e) innych rysunków,
- 4) odczytuje dane z:
 - a) tekstu źródłowego,
 - b) tabeli,
 - c) wykresu,
 - d) planu,
 - e) mapy,
 - f) diagramu,oraz odpowiada na proste pytania z nimi związane.
 - a) opowiadanie,
 - b) opis przedmiotu, krajobrazu, postaci rzeczywistej i literackiej, dzieła sztuki,
 - c) sprawozdanie z uroczystości szkolnej, wycieczki,
 - d) notatka w formie planu, tabeli, wykresu, streszczenia,
 - e) kartka pocztowa,
 - f) list prywatny i oficjalny,
 - g) telegram,
 - h) zaproszenie,
 - i) zawiadomienie,
 - j) ogłoszenie,
 - k) instrukcja,
 - l) przepis,
- 2) formułuje wypowiedzi ze świadomością celu (intencji):
 - a) pyta i odpowiada,
 - b) potwierdza i zaprzecza,
 - c) poleca i prosi,
 - d) przyrzeka i obiecuje,
 - e) zachęca i zniechęca,
 - f) zaprasza,
 - g) przeprasza,
 - h) współczuje,
 - i) żartuje,
 - j) wątpi,
 - k) odmawia,
- 3) buduje tekst poprawny kompozycyjnie (ok. 1 strony formatu A4), celowo stosując środki językowe i przestrzegając norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych,
- 4) przedstawia w postaci graficznej dane zapisane w tabeli:
 - a) przenosi informacje na oś liczbową, chronologiczną, układ współrzędnych,
 - b) wyraża dane w postaci diagramu słupkowego, prostego schematu,
- 5) dba o układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu:
 - a) dostosowuje zapis do formy wypowiedzi,
 - b) wyróżnia części tekstu zgodnie z jego strukturą,
 - c) pisze czytelnie.

3. Rozumowanie

Uczeń:

- 1) posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń:
 - a) sytuuje je w przestrzeni,
 - b) umieszcza daty w przedziałach czasowych,
 - c) oblicza upływ czasu między wydarzeniami,
 - d) porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej,
- 2) przedstawia przyczyny i skutki wydarzeń i zjawisk:
 - a) domyśla się przyczyn, przewiduje skutki wydarzeń bliskich życiu i swoim doświadczeniom,
 - b) wskazuje główne przyczyny i skutki doniosłych wydarzeń w historii Polski,

2. Pisanie

Uczeń:

- 1) pisze na temat i zgodnie z celem, posługując się następującymi formami wypowiedzi:

- c) wyjaśnia przyczyny i skutki zmian, które zachodzą w środowisku w wyniku działalności człowieka,
- 3) określa znaczenie osiągnięć człowieka dla rozwoju cywilizacyjnego:
- wyjaśnia na prostych przykładach zmiany cywilizacyjne, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów,
 - opisuje najważniejsze osiągnięcia, które składają się na polskie dziedzictwo kulturowe,
- 4) wyraża własne opinie i próbuje je uzasadnić wyjaśniając swoje stanowisko, używa odpowiednich argumentów,
- 5) opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą:
- wyrażenia arytmetycznego i prostego wyrażenia algebraicznego,
 - prostego równania stopnia pierwszego z jedną niewiadomą,
 - planu,
 - mapy,
 - prostego schematu,
 - diagramu słupkowego,
- 6) rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności:
- liczb,
 - figur,
 - zjawisk,
 - przemian,
 - obiektów przyrodniczych,
 - elementów środowiska,
- wskazuje różnice i podobieństwa oraz porządkuje je,
- 7) dostrzega prawidłowości, opisuje je i sprawdza na przykładach:
- opisuje zjawiska o charakterze powtarzalnym spotykane w najbliższym otoczeniu,
 - na podstawie opisu zjawiska mającego charakter prawidłowości wnioskuje o dalszym jego przebiegu,
- 8) ustala sposób rozwiązania zadania oraz prezentacji tego rozwiązania,
- 9) analizuje otrzymane wyniki i ocenia ich sensowność:
- porównuje wyniki z własnym doświadczeniem,
 - sprawdza wyniki z warunkami zadania.
- 2) wybiera przyrządy służące do obserwacji i pomiaru, odpowiada na pytania dotyczące przebiegu zjawisk, zapisuje wyniki obserwacji,
- 3) wykonuje obliczenia dotyczące:
- długości,
 - powierzchni,
 - objętości,
 - wagi,
 - czasu,
 - temperatury,
 - pieniędzy,
- 4) planuje i wykonuje obliczenia z wykorzystaniem kalkulatora,
- 5) wykorzystuje w sytuacjach praktycznych własności:
- liczb,
 - figur,
 - zjawisk,
 - przemian,
 - obiektów przyrodniczych,
 - elementów środowiska
- i stosuje je do rozwiązania problemu,
- 6) zna zasady bezpiecznego posługiwania się urządzeniami technicznymi i materiałami chemicznymi, rozpoznaje oznakowania substancji toksycznych, łatwopalnych i wybuchowych, objaśnia zasady użytkowania domowych urządzeń elektrycznych,
- 7) wyjaśnia na podstawie instrukcji obsługi, jak uruchomić i wykorzystać proste urządzenia techniczne,
- 8) rozumie potrzebę stosowania zasad:
- higieny,
 - bezpieczeństwa,
 - zdrowego trybu życia,
 - oszczędnego korzystania z energii i innych zasobów przyrody,
 - postępowania w środowisku przyrodniczym.

**Standardy wymagań
przeznaczone dla uczniów niesłyszących
i słabo słyszących**

1. Czytanie

Uczeń:

- odczytuje różne teksty kultury (w tym kształtujące tożsamość narodową i postawę obywatelską):
 - polskie pieśni patriotyczne,
 - teksty literackie, w tym: opowiadania z klasyki dziecięcej i młodzieżowej — polskiej i światowej,
 - teksty użytkowe, w tym: telegram, zaproszenie, zawiadomienie, instrukcję, przepis, ogłoszenie, kartkę pocztową, list prywatny i oficjalny, tabelę, notatkę,
 - proste teksty podręcznikowe, a także publicystyczne i popularnonaukowe, w tym: artykuł prasowy,
 - przedstawienia teatralne i filmy,

4. Korzystanie z informacji

Uczeń:

- wskazuje źródła informacji, posługuje się nimi,
- analizuje oferty mediów kierowane do dzieci i młodzieży, wybiera spośród tych ofert, kierując się wskazanymi kryteriami (osadzonymi także w wartościach).

5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Uczeń:

- posługuje się poznanymi terminami do opisywania zjawisk i sytuacji spotykanych w środowisku,

- f) przekazy ikoniczne, w tym: komiksy, dzieła malar-
skie, rzeźby,
rozpoznaje ich cechy charakterystyczne, dostrzega
znaczenia dosłowne i odkrywa sensy przenośne,
- 2) określa funkcje elementów charakterystycznych dla
danego tekstu:
- rozumie pojęcia: fikcja literacka, świat przedsta-
wiony, nadawca, odbiorca, podmiot mówiący,
 - posługuje się czynnie terminami: bohater, akcja,
autor, narrator, porównanie, zwrotka, baśń, le-
genda, opowiadanie, temat (utworu), wiersz
oraz podstawowymi terminami związanymi
z przekazami ikonicznymi, plastyką, telewizją, fil-
mem, teatrem, prasą,
- 3) rozumie znaczenia podstawowych symboli wystę-
pujących w instrukcjach i w opisach:
- diagramów,
 - map,
 - planów,
 - schematów,
 - innych rysunków,
- 4) odczytuje dane z:
- tabeli,
 - wykresu,
 - planu,
 - mapy,
 - diagramu
- oraz odpowiada na proste pytania z nimi związane.

2. Pisanie

Uczeń:

- pisze na temat i zgodnie z celem, posługując się na-
stępującymi formami wypowiedzi:
 - opis przedmiotu, krajobrazu, postaci rzeczywi-
stej,
 - sprawozdanie z uroczystości szkolnej, wycieczki,
 - notatka w formie planu,
 - kartka pocztowa,
 - list prywatny,
 - telegram,
 - zaproszenie,
 - zawiadomienie,
 - ogłoszenie,
 - przepis,
- formułuje wypowiedzi ze świadomością celu (in-
tencji):
 - pyta i odpowiada,
 - potwierdza i zaprzecza,
 - poleca i prosi,
 - zaprasza,
 - przeprasza,
 - współczuje,
 - żartuje,
 - odmawia,
- buduje tekst poprawny kompozycyjnie, opierając
się na pytaniach pomocniczych,

- przedstawia w postaci graficznej dane zapisane
w tabeli:
 - przenosi informacje na oś liczbową, chronolo-
giczną, układ współrzędnych,
 - wyraża dane w postaci diagramu słupkowego,
prostego schematu, innego rysunku,
- dba o układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu:
 - dostosowuje zapis do formy wypowiedzi,
 - wyróżnia części tekstu zgodnie z jego strukturą,
 - pisze czytelnie.

3. Rozumowanie

Uczeń:

- posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w ce-
lu porządkowania wydarzeń:
 - sytuuje je w przestrzeni,
 - umieszcza daty w przedziałach czasowych,
 - oblicza upływ czasu między wydarzeniami,
 - porządkuje wydarzenia w kolejności chronolo-
gicznej,
- przedstawia przyczyny i skutki wydarzeń i zjawisk:
 - domyśla się przyczyn, przewiduje skutki wyda-
rzeń bliskich życiu i swoim doświadczeniom,
 - wskazuje główne przyczyny i skutki doniosłych
wydarzeń w historii Polski,
 - wyjaśnia przyczyny i skutki zmian, które zacho-
dzą w środowisku w wyniku działalności czło-
wieka,
- określa znaczenie osiągnięć człowieka dla rozwoju
cywilizacyjnego:
 - wyjaśnia na prostych przykładach zmiany cywi-
lizacyjne, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów,
 - opisuje najważniejsze osiągnięcia, które składa-
ją się na polskie dziedzictwo kulturowe,
- wyraża własne opinie i próbuje je uzasadnić, wyja-
śniając swoje stanowisko, używa odpowiednich ar-
gumentów,
- opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za po-
mocą:
 - wyrażenia arytmetycznego i prostego wyrażenia
algebraicznego,
 - prostego równania stopnia pierwszego z jedną
nieznaną,
 - planu,
 - mapy,
 - prostego schematu,
 - diagramu słupkowego,
 - innego rysunku,
- rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności:
 - liczb,
 - figur,
 - zjawisk,
 - przemian,
 - obiektów przyrodniczych,
 - elementów środowiska,wskazuje różnice i podobieństwa oraz porządkuje je,

- 7) dostrzega prawidłowości i zjawiska o charakterze powtarzalnym spotykane w najbliższym otoczeniu,
- 8) rozwiązuje zadania,
- 9) analizuje otrzymane wyniki.

4. Korzystanie z informacji

Uczeń:

- 1) wskazuje źródła informacji, posługuje się nimi,
- 2) analizuje oferty mediów kierowane do dzieci i młodzieży, wybiera spośród tych ofert, kierując się wskazanymi kryteriami (osadzonymi także w wartościach).

5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Uczeń:

- 1) posługuje się poznanymi terminami do opisywania zjawisk i sytuacji spotykanych w środowisku,
- 2) wybiera przyrządy służące do obserwacji i pomiaru, odpowiada na pytania dotyczące przebiegu zjawisk, zapisuje wyniki obserwacji,
- 3) wykonuje obliczenia dotyczące:
 - a) długości,
 - b) powierzchni,
 - c) objętości,
 - d) wagi,
 - e) czasu,

- f) temperatury,
- g) pieniędzy,
- 4) planuje i wykonuje obliczenia z wykorzystaniem kalkulatora,
- 5) wykorzystuje w sytuacjach praktycznych własności:
 - a) liczb,
 - b) figur,
 - c) zjawisk,
 - d) przemian,
 - e) obiektów przyrodniczych,
 - f) elementów środowiska
 i stosuje je do rozwiązania problemu,
- 6) zna zasady bezpiecznego posługiwania się urządzeniami technicznymi i materiałami chemicznymi, rozpoznaje oznakowania substancji toksycznych, łatwopalnych i wybuchowych,
- 7) korzysta z instrukcji obsługi podczas uruchamiania prostych urządzeń technicznych,
- 8) rozumie potrzebę stosowania zasad:
 - a) higieny,
 - b) bezpieczeństwa,
 - c) zdrowego trybu życia,
 - d) oszczędnego korzystania z energii i innych zasobów przyrody,
 - e) postępowania w środowisku przyrodniczym.

Załącznik nr 2

STANDARDY WYMAGAŃ BĘDĄCE PODSTAWĄ PRZEPROWADZANIA EGZAMINU W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

A. Standardy wymagań z zakresu przedmiotów humanistycznych

I. Czytanie i odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- 1) czyta teksty kultury (w tym źródła historyczne) rozumiane jako wszelkie wytwory kultury materialnej i duchowej człowieka, podlegające odczytywaniu i interpretacji, zwłaszcza teksty kultury należące do polskiego dziedzictwa kulturowego — na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym,
- 2) interpretuje teksty kultury, uwzględniając intencje nadawcy, odróżnia fakty od opinii, prawdę historyczną od fikcji, dostrzega perswazję, manipulację, wartościowanie,
- 3) wyszukuje informacje zawarte w różnych tekstach kultury, w szczególności w tekstach literackich, publicystycznych, popularnonaukowych, aktach nor-

matywnych, ilustracjach, mapach, tabelach, diagramach, wykresach, schematach,

- 4) dostrzega w odczytywanych tekstach środki wyrazu i określa ich funkcje — dostrzega środki wyrazu typowe dla: tekstów literackich, tekstów publicystycznych, dzieł sztuki plastycznej i muzyki,
- 5) odnajduje i interpretuje związki przyczynowo-skutkowe w rozwoju cywilizacyjnym Polski i świata — odnajduje i interpretuje związki przyczynowo-skutkowe w polityce, gospodarce, kulturze i życiu społecznym,
- 6) dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury: historyczny, biograficzny, filozoficzny, religijny, literacki, plastyczny, muzyczny, regionalny i wypowiada się na ich temat oraz wyjaśnia zależności między różnymi rodzajami tekstów kultury (plastyką, muzyką, literaturą),
- 7) dostrzega wartości wpisane w teksty kultury.

II. Tworzenie własnego tekstu

Uczeń:

- 1) buduje wypowiedzi poprawne pod względem językowym i stylistycznym, w następujących formach: opis, opowiadanie, charakterystyka, sprawozdanie, recenzja, rozprawka, notatka, plan, reportaż, artykuł, wywiad, ogłoszenie, zaproszenie, dedykacja, podanie, list, pamiętnik,
- 2) posługuje się kategoriami i pojęciami swoistymi dla przedmiotów humanistycznych i ścieżek edukacyjnych,
- 3) tworzy teksty o charakterze informacyjnym lub perswazyjnym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej,
- 4) zna i stosuje zasady organizacji tekstu, tworzy tekst na zadany temat, spójny pod względem logicznym i składniowym,
- 5) formułuje, porządkuje i wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze,
- 6) analizuje, porównuje, porządkuje i syntetyzuje informacje zawarte w tekstach kultury,
- 7) dokonuje celowych operacji na tekście: streszcza, rozwija, przekształca stylistycznie,
- 8) wypowiada się na temat związków między kulturą rodzimą a innymi kręgami kulturowymi, w tym komentuje powiązania, zwłaszcza między kulturą polską a śródziemnomorską, oraz określa te powiązania w różnych obszarach: polityce, kulturze, gospodarce, życiu codziennym, w odniesieniu do przeszłości i w czasach obecnych,
- 9) formułuje problemy, podaje sposoby ich rozwiązania, wyciąga wnioski, wypowiada się na temat sytuacji problemowej przedstawionej w tekstach kultury.

B. Standardy wymagań z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

I. Umiejętne stosowanie terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych niezbędnych w praktyce życiowej i dalszym kształceniu

Uczeń:

- 1) stosuje terminy i pojęcia matematyczno-przyrodnicze:
 - a) czyta ze zrozumieniem teksty, w których występują terminy i pojęcia matematyczno-przyrodnicze, np. w podręcznikach, w prasie,
 - b) wybiera odpowiednie terminy i pojęcia do opisu zjawisk, właściwości, zachowań, obiektów i organizmów,
 - c) stosuje terminy dotyczące racjonalnego użytkowania środowiska,

2) wykonuje obliczenia w różnych sytuacjach praktycznych:

- a) stosuje w praktyce własności działań,
- b) operuje procentami,
- c) posługuje się przybliżeniami,
- d) posługuje się jednostkami miar,

3) posługuje się własnościami figur:

- a) dostrzega kształty figur geometrycznych w otaczającej rzeczywistości,
- b) oblicza miary figur płaskich i przestrzennych,
- c) wykorzystuje własności miar.

II. Wyszukiwanie i stosowanie informacji

Uczeń:

1) odczytuje informacje przedstawione w formie:

- a) tekstu,
- b) mapy,
- c) tabeli,
- d) wykresu,
- e) rysunku,
- f) schematu,
- g) fotografii,

2) operuje informacją:

- a) selekcjonuje informacje,
- b) porównuje informacje,
- c) analizuje informacje,
- d) przetwarza informacje,
- e) interpretuje informacje,
- f) czytelnie prezentuje informacje,
- g) wykorzystuje informacje w praktyce.

III. Wskazywanie i opisywanie faktów, związków i zależności, w szczególności przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, przestrzennych i czasowych

Uczeń:

1) wskazuje prawidłowości w procesach, w funkcjonowaniu układów i systemów:

- a) wyodrębnia z kontekstu dane zjawisko,
- b) określa warunki jego występowania,
- c) opisuje przebieg zjawiska w czasie i przestrzeni,
- d) wykorzystuje zasady i prawa do objaśniania zjawisk,

2) posługuje się językiem symboli i wyrażeń algebraicznych:

- a) zapisuje wielkości za pomocą symboli,
 - b) zapisuje wielkości za pomocą wyrażeń algebraicznych,
 - c) przekształca wyrażenia algebraiczne,
 - d) zapisuje związki i procesy w postaci równań i nierówności,
- 3) posługuje się funkcjami:
- a) wskazuje zależności funkcyjne,
 - b) opisuje funkcje za pomocą wzorów, wykresów i tabel,
 - c) analizuje funkcje przedstawione w różnej postaci i wyciąga wnioski,
- 4) stosuje zintegrowaną wiedzę do objaśniania zjawisk przyrodniczych:
- a) łączy zdarzenia w ciągu przemian,
 - b) wskazuje współczesne zagrożenia dla zdrowia człowieka i środowiska przyrodniczego,
 - c) analizuje przyczyny i skutki oraz proponuje sposoby przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom cywilizacyjnym,
 - d) potrafi umiejscowić sytuacje dotyczące środowiska przyrodniczego w szerszym kontekście społecznym.
- IV. Stosowanie zintegrowanej wiedzy i umiejętności do rozwiązywania problemów
- Uczeń:
- 1) stosuje techniki twórczego rozwiązywania problemów:
 - a) formułuje i sprawdza hipotezy,
 - b) kojarzy różnorodne fakty, obserwacje, wyniki doświadczeń i wyciąga wnioski,
 - 2) analizuje sytuację problemową:
 - a) dostrzega i formułuje problem,
 - b) określa wartości dane i szukane (określa cel),
 - 3) tworzy modele sytuacji problemowej:
 - a) wyróżnia istotne wielkości i cechy sytuacji problemowej,
 - b) zapisuje je w terminach nauk matematyczno-przyrodniczych,
 - c) potrafi umiejscowić sytuacje dotyczące środowiska przyrodniczego w szerszym kontekście społecznym,
 - 4) tworzy i realizuje plan rozwiązania:
 - a) rozwiązuje równania i nierówności stanowiące model problemu,
 - b) układa i wykonuje procedury osiągnięcia celu,

- 5) opracowuje wyniki:
- a) ocenia wyniki,
 - b) interpretuje wyniki,
 - c) przedstawia wyniki.

Standardy wymagań przeznaczone dla uczniów niewidomych i słabo widzących

A. Standardy wymagań z zakresu przedmiotów humanistycznych

I. Czytanie i odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- 1) czyta teksty kultury (w tym źródła historyczne) rozumiane jako wszelkie wytwory kultury materialnej i duchowej człowieka, podlegające odczytywaniu i interpretacji, zwłaszcza teksty kultury należące do polskiego dziedzictwa kulturowego — na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym.
- 2) interpretuje teksty kultury, uwzględniając intencje nadawcy, odróżnia fakty od opinii, prawdę historyczną od fikcji, dostrzega perswazję, manipulację, wartościowanie,
- 3) wyszukuje informacje zawarte w różnych tekstach kultury, w szczególności w tekstach literackich, publicystycznych, popularnonaukowych, aktach normatywnych, mapach, tabelach, diagramach, wykresach, schematach,
- 4) dostrzega w odczytywanych tekstach środki wyrazu i określa ich funkcje — dostrzega środki wyrazu typowe dla: tekstów literackich, tekstów publicystycznych, dzieł sztuki plastycznej i muzyki,
- 5) odnajduje i interpretuje związki przyczynowo-skutkowe w rozwoju cywilizacyjnym Polski i świata — odnajduje i interpretuje związki przyczynowo-skutkowe w polityce, gospodarce, kulturze i życiu społecznym,
- 6) dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury: historyczny, biograficzny, filozoficzny, religijny, literacki, plastyczny, muzyczny, regionalny i wypowiada się na ich temat oraz wyjaśnia zależności między różnymi rodzajami tekstów kultury (plastyką, muzyką, literaturą),
- 7) dostrzega wartości wpisane w teksty kultury.

II. Tworzenie własnego tekstu

Uczeń:

- 1) buduje wypowiedzi poprawne pod względem językowym i stylistycznym w następujących formach: opis, opowiadanie, charakterystyka, sprawozdanie, recenzja, rozprawka, notatka, plan, reportaż, artykuł, wywiad, ogłoszenie, zaproszenie, dedykacja, podanie, list, pamiętnik,

- 2) posługuje się kategoriami i pojęciami swoistymi dla przedmiotów humanistycznych i ścieżek edukacyjnych,
- 3) tworzy teksty o charakterze informacyjnym lub perswazyjnym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej,
- 4) zna i stosuje zasady organizacji tekstu, tworzy tekst na zadany temat, spójny pod względem logicznym i składniowym,
- 5) formułuje, porządkuje i wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze,
- 6) analizuje, porównuje, porządkuje i syntetyzuje informacje zawarte w tekstach kultury,
- 7) dokonuje celowych operacji na tekście: streszcza, rozwija, przekształca stylistycznie,
- 8) wypowiada się na temat związków między kulturą rodzimą a innymi kręgami kulturowymi, w tym komentuje powiązania, zwłaszcza między kulturą polską a śródziemnomorską, oraz określa te powiązania w różnych obszarach: polityce, kulturze, gospodarce, życiu codziennym, w odniesieniu do przeszłości i w czasach obecnych,
- 9) formułuje problemy, podaje sposoby ich rozwiązania, wyciąga wnioski — wypowiada się na temat sytuacji problemowej przedstawionej w tekstach kultury.

B. Standardy wymagań z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

I. Umiejętne stosowanie terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych niezbędnych w praktyce życiowej i dalszym kształceniu

Uczeń:

- 1) stosuje terminy i pojęcia matematyczno-przyrodnicze:
 - a) czyta ze zrozumieniem teksty, w których występują terminy i pojęcia matematyczno-przyrodnicze, np. w podręcznikach, w prasie,
 - b) wybiera odpowiednie terminy i pojęcia do opisu zjawisk, właściwości, zachowań, obiektów i organizmów,
 - c) stosuje terminy dotyczące racjonalnego użytkowania środowiska,
- 2) wykonuje obliczenia w różnych sytuacjach praktycznych:
 - a) stosuje w praktyce własności działań,
 - b) operuje procentami,
 - c) posługuje się przybliżeniami,
 - d) posługuje się jednostkami miar,
- 3) posługuje się własnościami figur:

- a) dostrzega kształty figur geometrycznych w otaczającej rzeczywistości,
- b) oblicza miary figur płaskich i przestrzennych,
- c) wykorzystuje własności miar.

II. Wyszukiwanie i stosowanie informacji

Uczeń:

- 1) odczytuje informacje przedstawione w formie:
 - a) tekstu,
 - b) mapy,
 - c) tabeli,
 - d) wykresu,
 - e) schematu,
- 2) operuje informacją:
 - a) selekcjonuje informacje,
 - b) porównuje informacje,
 - c) analizuje informacje,
 - d) przetwarza informacje,
 - e) interpretuje informacje,
 - f) czytelnie prezentuje informacje,
 - g) wykorzystuje informacje w praktyce.

III. Wskazywanie i opisywanie faktów, związków i zależności, w szczególności przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, przestrzennych i czasowych

Uczeń:

- 1) wskazuje prawidłowości w procesach, w funkcjonowaniu układów i systemów:
 - a) wyodrębnia z kontekstu dane zjawisko,
 - b) określa warunki jego występowania,
 - c) opisuje przebieg zjawiska w czasie i przestrzeni,
 - d) wykorzystuje zasady i prawa do objaśniania zjawisk,
- 2) posługuje się językiem symboli i wyrażeń algebraicznych:
 - a) zapisuje wielkości za pomocą symboli,
 - b) zapisuje wielkości za pomocą wyrażeń algebraicznych,
 - c) przekształca wyrażenia algebraiczne,
 - d) zapisuje związki i procesy w postaci równań i nierówności,
- 3) posługuje się funkcjami:
 - a) wskazuje zależności funkcyjne,
 - b) opisuje funkcje za pomocą wzorów, wykresów i tabel,
 - c) analizuje funkcje przedstawione w różnej postaci i wyciąga wnioski,

- 4) stosuje zintegrowaną wiedzę do objaśniania zjawisk przyrodniczych:
 - a) łączy zdarzenia w ciągu przemian,
 - b) wskazuje współczesne zagrożenia dla zdrowia człowieka i środowiska przyrodniczego,
 - c) analizuje przyczyny i skutki oraz proponuje sposoby przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom cywilizacyjnym,
 - d) potrafi umiejscowić sytuacje dotyczące środowiska przyrodniczego w szerszym kontekście społecznym.

IV. Stosowanie zintegrowanej wiedzy i umiejętności do rozwiązywania problemów

Uczeń:

- 1) stosuje techniki twórczego rozwiązywania problemów:
 - a) formułuje i sprawdza hipotezy,
 - b) kojarzy różnorodne fakty, obserwacje, wyniki doświadczeń i wyciąga wnioski,
- 2) analizuje sytuację problemową:
 - a) dostrzega i formułuje problem,
 - b) określa wartości dane i szukane (określa cel),
- 3) tworzy modele sytuacji problemowej:
 - a) wyróżnia istotne wielkości i cechy sytuacji problemowej,
 - b) zapisuje je w terminach nauk matematyczno-przyrodniczych,
 - c) potrafi umiejscowić sytuacje dotyczące środowiska przyrodniczego w szerszym kontekście społecznym,
- 4) tworzy i realizuje plan rozwiązania:
 - a) rozwiązuje równania i nierówności stanowiące model problemu,
 - b) układa i wykonuje procedury osiągnięcia celu,
- 5) opracowuje wyniki:
 - a) ocenia wyniki,
 - b) interpretuje wyniki,
 - c) przedstawia wyniki.

Standardy wymagań przeznaczone dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących

A. Standardy wymagań z zakresu przedmiotów humanistycznych

I. Czytanie i odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- 1) czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, przenośnym,

- 2) interpretuje teksty kultury, uwzględniając intencje nadawcy — odróżnia prawdę historyczną od fikcji, dostrzega wartościowanie,
- 3) wyszukuje informacje zawarte w różnych tekstach kultury, w szczególności w tekstach literackich, publicystycznych, ilustracjach, mapach, tabelach, wykresach, schematach,
- 4) dostrzega w odczytywanych tekstach środki wyrazu typowe dla: tekstów literackich, tekstów publicystycznych i dzieł sztuki plastycznej,
- 5) odnajduje związki przyczynowo-skutkowe w kulturze i życiu społecznym,
- 6) dostrzega konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury, w szczególności kontekst historyczny, biograficzny, plastyczny,
- 7) dostrzega wartości wpisane w teksty kultury.

II. Tworzenie własnego tekstu

Uczeń:

- 1) buduje wypowiedzi w następujących formach: opis, opowiadanie, charakterystyka, sprawozdanie, notatka, plan, ogłoszenie, zaproszenie, dedykacja, podanie, list,
- 2) posługuje się kategoriami i pojęciami swoistymi dla przedmiotów humanistycznych i ścieżek edukacyjnych,
- 3) tworzy teksty o charakterze informacyjnym,
- 4) zna i stosuje zasady organizacji tekstu — tworzy tekst na zadany temat, spójny pod względem logicznym,
- 5) formułuje i wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze,
- 6) analizuje, porównuje, porządkuje i syntetyzuje informacje zawarte w tekstach kultury,
- 7) streszcza tekst.

B. Standardy wymagań z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

I. Umiejętne stosowanie terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych niezbędnych w praktyce życiowej i dalszym kształceniu

Uczeń:

- 1) stosuje terminy i pojęcia matematyczno-przyrodnicze:
 - a) czyta ze zrozumieniem teksty, w których występują terminy i pojęcia matematyczno-przyrodnicze, np. w podręcznikach, w prasie,
 - b) wybiera odpowiednie terminy i pojęcia do opisu zjawisk, właściwości, zachowań, obiektów i organizmów,
 - c) stosuje terminy dotyczące racjonalnego użytkowania środowiska,

2) wykonuje obliczenia w różnych sytuacjach praktycznych:

- a) stosuje w praktyce własności działań,
- b) operuje procentami,
- c) posługuje się przybliżeniami,
- d) posługuje się jednostkami miar,

3) posługuje się własnościami figur:

- a) dostrzega kształty figur geometrycznych w otaczającej rzeczywistości,
- b) oblicza miary figur płaskich i przestrzennych,
- c) wykorzystuje własności miar.

II. Wyszukiwanie i stosowanie informacji

Uczeń:

1) odczytuje informacje przedstawione w formie:

- a) tekstu,
- b) mapy,
- c) tabeli,
- d) wykresu,
- e) rysunku,
- f) schematu,
- g) fotografii,

2) operuje informacją:

- a) selekcjonuje informacje,
- b) porównuje informacje,
- c) analizuje informacje,
- d) przetwarza informacje,
- e) interpretuje informacje,
- f) czytelnie prezentuje informacje,
- g) wykorzystuje informacje w praktyce.

III. Wskazywanie i opisywanie faktów, związków i zależności, w szczególności przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, przestrzennych i czasowych

Uczeń:

1) wskazuje prawidłowości w procesach, w funkcjonowaniu układów i systemów:

- a) wyodrębnia z kontekstu dane zjawisko,
- b) określa warunki jego występowania,
- c) opisuje przebieg zjawiska w czasie i przestrzeni,
- d) wykorzystuje zasady i prawa do objaśniania zjawisk,

2) posługuje się językiem symboli i wyrażeń algebraicznych:

- a) zapisuje wielkości za pomocą symboli,
- b) zapisuje wielkości za pomocą wyrażeń algebraicznych,

c) przekształca wyrażenia algebraiczne,

d) zapisuje związki i procesy w postaci równań i nierówności,

3) posługuje się funkcjami:

- a) wskazuje zależności funkcyjne,
- b) opisuje funkcje za pomocą wzorów, wykresów i tabel,

4) stosuje zintegrowaną wiedzę do objaśniania zjawisk przyrodniczych:

- a) łączy zdarzenia w ciągu przemian,
- b) wskazuje współczesne zagrożenia dla zdrowia człowieka i środowiska przyrodniczego,
- c) analizuje przyczyny i skutki oraz proponuje sposoby przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom cywilizacyjnym,
- d) potrafi umiejscowić sytuacje dotyczące środowiska przyrodniczego w szerszym kontekście społecznym.

IV. Stosowanie zintegrowanej wiedzy i umiejętności do rozwiązywania problemów

Uczeń:

1) stosuje techniki twórczego rozwiązywania problemów:

- a) formułuje i sprawdza hipotezy,
- b) kojarzy różnorodne fakty, obserwacje, wyniki doświadczeń i wyciąga wnioski,

2) analizuje sytuację problemową:

- a) dostrzega i formułuje problem,
- b) określa wartości dane i szukane (określa cel),

3) tworzy modele sytuacji problemowej:

- a) wyróżnia istotne wielkości i cechy sytuacji problemowej,
- b) zapisuje je w terminach nauk matematyczno-przyrodniczych,
- c) potrafi umiejscowić sytuacje dotyczące środowiska przyrodniczego w szerszym kontekście społecznym,

4) tworzy i realizuje plan rozwiązania:

- a) rozwiązuje równania i nierówności stanowiące model problemu,
- b) układa i wykonuje procedury osiągnięcia celu,

5) opracowuje wyniki:

- a) ocenia wyniki,
- b) interpretuje wyniki,
- c) przedstawia wyniki.

W przypadku uczniów niepełnosprawnych należy uwzględnić problemy językowe tych uczniów, nie wymagając złożonych wypowiedzi na piśmie.

STANDARDY WYMAGAŃ BĘDĄCE PODSTAWĄ PRZEPROWADZANIA EGZAMINU MATURALNEGO

I. PRZEDMIOTY OBOWIĄZKOWE

JĘZYK POLSKI

**Standardy wymagań
dla części wewnętrznej egzaminu maturalnego**

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością:
 - a) wybranych do realizacji tematu tekstów kultury,
 - b) systemu języka i jego podsystemów oraz swoistych cech kodów różnych dziedzin sztuki,
 - c) zasad komunikacji językowej,
 - d) zasad estetyki, etyki i etykiety językowej,
 - e) w zależności od wybranego tematu — pojęć z poetyki, teorii literatury, językoznawstwa i różnych dziedzin sztuki,
 - f) kontekstów właściwych do interpretacji wybranych przez siebie tekstów kultury,
 - g) zależności między różnymi warstwami dzieła,
- 2) stosować posiadaną wiedzę, aby:
 - a) rozumieć wybrane teksty kultury,
 - b) rozumieć teksty nieliterackie na poziomie języka, struktury, treści (np. teksty krytyczne, literaturę fachową),
 - c) rozumieć funkcję kodu w różnych tekstach kultury,
 - d) porównywać teksty kultury, dokonywać przekładu intersemiotycznego,
 - e) rozpoznawać różnorodność form i funkcji komunikatów oraz dostrzegać ich aspekty etyczne, pragmatyczne i estetyczne,
 - f) rozpoznawać wartości w sztuce i w życiu,
 - g) rozpoznawać wielowarstwowość i heterogeniczność dziedzictwa kulturowego,
 - h) korygować własne błędy (językowe, merytoryczne, wszelkie przejęzyczenia),
 - i) rozumieć teksty ze słuchu (np. pytania, wypowiedzi, polecenia, odbierać i interpretować intonację głosu, gesty — odczytywać intencje nadawcy),
- 3) w odbiorze tekstów kultury wykazać się umiejętnością:
 - a) wykorzystywania analizy do interpretacji dzieł:
 - stosowania różnorodnych kontekstów,
 - stosowania fachowej terminologii,
 - wyboru metodologii,

- b) w interpretowaniu tekstów integrowania wiedzy z różnych obszarów polonistyki szkolnej,
 - c) odróżniania własnych opinii i przeżyć od opinii autorytetów i przeżyć ponadindywidualnych,
- 4) wykazać się zastosowaniem wiadomości i umiejętności w planowaniu pracy i tworzeniu tekstów własnych, czyli:
 - a) organizować warsztat pracy (gromadzić materiały, sporządzać bibliografię, notatki i przypisy, przygotowywać materiał ilustracyjny, korzystać z literatury fachowej, korzystać z różnych rodzajów i technik gromadzenia i przekazywania informacji: dokumentów, leksykonów, encyklopedii, baz danych, nagrań różnego typu, internetu, sporządzać bazy danych, korzystać z zapisu komputerowego i sporządzać taki zapis, sporządzać nagrania audio- i wideo),
 - b) posługiwać się sprawnie poprawną polszczyzną, przestrzegając zasad ortografii i ortofonii,
 - c) redagować wypowiedź w sposób zamierzony, przestrzegając treściowych i formalnych zasad organizacji tekstu,
 - d) streszczać, parafrazować, cytować (powoływać się na cudze opinie), komentować,
 - e) formułować hipotezy, planować ich rozwiązywanie, dobierać argumenty i je hierarchizować, selekcjonować materiały i porządkować go, porównywać, syntetyzować (scalać zebrane informacje w problemowe całości), wnioskować,
 - f) formułować sądy na temat rozpoznawanych wartości i uzasadniać je,
 - g) prezentować własne przeżycia wynikające z kontaktów ze sztuką,
 - h) stosować środki retoryczne,
 - i) uczestniczyć w różnych sytuacjach komunikacyjnych, np. wygłaszanie mowy, referatu, autoprezentacja, wystąpienie publiczne, uczestniczenie w dialogu, dyskusji, obrona własnego stanowiska.

**Standardy wymagań
dla części zewnętrznej egzaminu maturalnego**

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
a) tekstów kultury poznanych w szkole, które są ważne dla poczucia przynależności do wspólnoty ludzkiej i poczucia tożsamości narodowej, np. klasyka polska i światowa,	a) jak na poziomie podstawowym, a ponadto tekstów poznanych w procesie samokształcenia, związków poznanych tekstów z życiem narodu i wspólnoty ludzkiej,
b) języka jako narzędzia komunikacji, podstawowych funkcji znaku językowego (komunikacyjna, ekspresywna, impresywna, poetycka) i cech kodów komunikacyjnych innych dziedzin sztuki, np. teatru, filmu, malarstwa, etycznych i estetycznych aspektów języka,	b) jak na poziomie podstawowym, a ponadto swoistych cech kodów komunikacyjnych innych dziedzin sztuki, np. teatru, filmu, malarstwa, muzyki oraz środków służących etyce i estetyce języka,
c) podstawowych pojęć z poetyki, teorii literatury i historii literatury, np. konwencja literacka, prąd artystyczny, rodzaj i gatunek literacki, dzieło literackie i jego wyróżniki, tematy, wątki, style,	c) jak na poziomie podstawowym, a ponadto pojęć takich, jak: proces, tradycja, pojęć z innych dziedzin sztuki,
d) ogólnych pojęć i zjawisk kulturowych dawnych i współczesnych ważnych dla zrozumienia dzieł,	d) jak na poziomie podstawowym, a ponadto zjawisk kulturowych ważnych dla zrozumienia epok dawnych i współczesności,

2) stosować posiadaną wiedzę, aby:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
a) zrozumieć teksty kultury (literackie i nieliterackie) poznane w toku nauki szkolnej,	a) jak na poziomie podstawowym, a ponadto zrozumieć teksty kultury (literackie i nieliterackie) poznane w toku samokształcenia, porównywać teksty,
b) zrozumieć teksty użytkowe, np. pisma urzędowe, teksty publicystyczne, popularnonaukowe, eseje,	b) jak na poziomie podstawowym, a ponadto zrozumieć teksty naukowe i filozoficzne,
c) rozumieć funkcję środków językowych w tekście,	c) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozpoznawać charakterystyczne cechy języka i stylu utworów i gatunków literackich,
d) rozpoznawać różnorodność form i funkcji komunikatów, dostrzegać etyczne, pragmatyczne i estetyczne aspekty komunikatów oraz rozpoznawać retoryczne środki perswazji i środki manipulacji językowej, rozpoznawać aluzję, parafrazę, parodię, trawestację,	d) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć zasady retorycznej organizacji tekstu,
e) rozpoznawać kategorie estetyczne, np. komizm, tragicizm, ironię, patos,	e) jak na poziomie podstawowym, a ponadto groteskę,
f) rozumieć podstawowe wyróżniki kodu innych dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł np. plastycznych, teatralnych, filmowych,	f) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć swoistość kodu innych dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do krytycznego odbioru dzieł, rozpoznawać znaki tradycji w kulturze,
g) rozpoznawać i odróżniać treści dosłowne i ukryte dzieła, odróżniać fakty od opinii,	g) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć związek między różnymi warstwami dzieła,
h) rozpoznawać w sztuce i w życiu wartości uniwersalne i narodowe, formułować opinie na temat rozpoznanych wartości,	h) jak na poziomie podstawowym, a ponadto hierarchizować wartości i uzasadniać opinie na temat rozpoznanych wartości,
i) rozpoznawać wielowarstwowość dziedzictwa kulturowego i dostrzegać jego obecność, np. w tradycji kultury i kulturze współczesnej,	i) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć relacje między dziedzictwem i tradycją literacką,
j) rozumieć związki istniejące między kulturą a poczuciem własnej tożsamości,	j) jak na poziomie podstawowym,

3) w odbiorze tekstów kultury wykazać się umiejętnością:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
a) stosowania analizy w interpretowaniu dzieła, b) wykorzystywania do interpretacji dzieła właściwego kontekstu, c) stosowania przy odczytywaniu tekstów i opisie zjawisk kulturowych podstawowych pojęć z poetyki, teorii literatury, historii literatury i językoznawstwa,	a) jak na poziomie podstawowym, a ponadto celowego wyboru metodologii, b) jak na poziomie podstawowym, a ponadto wykorzystywania różnorodnych kontekstów do interpretacji dzieł, np. filozoficznego, konwencji gatunku literackiego, prądu artystycznego, historycznoliterackiego, dostrzegania związków dzieła ze sztuką, kulturą i filozofią epoki, c) jak na poziomie podstawowym, a ponadto posługiwania się terminologią podstawową dla innych dziedzin nauki o kulturze,

4) wykazać się zastosowaniem wiadomości i umiejętności w tworzeniu tekstów własnych, czyli:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
a) posługiwać się podstawowymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej, b) formułować wypowiedzi zgodnie z zasadami poprawności i kultury języka, c) redagować teksty, przestrzegając podstawowych zasad ich organizacji, d) rozwiązując postawione problemy, formułować hipotezy i gromadzić argumenty, e) tworząc wypowiedź mówioną i pisaną, analizować, argumentować, porównywać i formułować wnioski, f) formułować opinie i sądy, dokonując dla ich uzasadnienia opisu, krytycznej oceny faktów, odróżniać własne opinie od opinii autorytetów, g) wypowiadać się w formach gatunkowych: rozprawki, szkicu interpretującego utwór literacki lub jego fragment, opisu dzieła sztuki.	a) jak na poziomie podstawowym, a ponadto posługiwać się różnorodnymi odmianami polszczyzny, uwzględniając wszystkie funkcje języka oraz etyczne i estetyczne aspekty komunikatu, b) jak na poziomie podstawowym, c) jak na poziomie podstawowym, d) jak na poziomie podstawowym, a ponadto formułować problemy badawcze i planować ich rozwiązywanie, selekcjonować materiał, hierarchizować argumenty, e) jak na poziomie podstawowym, a ponadto scalać zebrane informacje w problemowe całości, f) jak na poziomie podstawowym, a ponadto porównywać własne opinie z sądami i opiniami innych osób, odróżniać własne przeżycia od przeżyć ponadindywidualnych, np. pokoleniowych, g) jak na poziomie podstawowym, a ponadto eseju, szkicu interpretacyjnego porównawczego i krytycznego.

JĘZYKI OJCZYSTE MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

Standardy wymagań

dla części zewnętrznej egzaminu maturalnego

Egzamin sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością:

a) języka ojczystego w mowie i w piśmie, jego struktury, funkcji i norm poprawności:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
— podstaw gramatyki, — zasad formułowania wypowiedzi zgodnie z kryteriami poprawności i kultury języka, z uwzględnieniem sytuacji komunikacyjnej, — charakteru komunikatu, swoistych cech kodu, — etycznych i estetycznych aspektów komunikatu językowego,	— jak na poziomie podstawowym, a ponadto systemu języka i jego podsystemów oraz swoistych cech kodów komunikacyjnych, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto złożonych struktur składniowych i bogatego zasobu leksykalnego i frazeologicznego, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto zasad wykorzystania różnych środków językowych (np. wulgaryzmów) w tekście, — jak na poziomie podstawowym,

b) dziedzictwa kulturowego, tradycji i zwyczajów swojego narodu:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
— głównie literatury pięknej poznanej w szkole oraz folkloru, — związków przeczytanych tekstów z historią i kulturą swojego narodu,	— jak na poziomie podstawowym, a ponadto literatury pięknej poznanej w procesie samokształcenia, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto związków kultury rodzimej z życiem narodu i wspólnoty ludzkiej,

c) tekstów kultury ważnych dla poczucia tożsamości narodowej:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<ul style="list-style-type: none"> — tekstów literackich i nieliterackich poznanych w toku nauki szkolnej (wątków, problematyki, zawartych w nich idei), — kodów innych dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł, 	<ul style="list-style-type: none"> — jak na poziomie podstawowym, a ponadto tekstów poznanych w procesie samokształcenia oraz innych niż literackie tekstów kultury, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć swoistość kodów innych dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do krytycznego odbioru dzieł,

d) ogólnych pojęć i zjawisk kulturowych — dawnych i współczesnych:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<ul style="list-style-type: none"> — epok w kulturze (ogólnie), — twórczości najważniejszych przedstawicieli, — podstawowych mechanizmów procesów artystycznych, społecznych, historycznych, — wątków, motywów artystycznych powtarzających się (powracających) w literaturze (mit, topos, idea...), 	<ul style="list-style-type: none"> — jak na poziomie podstawowym, a ponadto głównych prądów artystycznych epoki, — jak na poziomie podstawowym, — jak na poziomie podstawowym, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto wątków, motywów artystycznych w sztuce, historii myśli, zasad oceniania ważności zjawisk w kategoriach artystycznych, socjologicznych, egzystencjalnych,

e) podstawowych pojęć z teorii literatury:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
najważniejszych zasad organizacji tekstów i ich cech gatunkowych,	jak na poziomie podstawowym, a ponadto przemian w obrębie gatunku, struktury dzieła w związku z ideą utworu, klimatem epoki, autokreacją artystyczną,

2) stosować posiadaną wiedzę, aby:

a) rozumieć teksty kultury (literackie i nieliterackie):

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<ul style="list-style-type: none"> — rozumieć teksty użytkowe i teksty kultury (literackie i nieliterackie) poznane w toku nauki szkolnej, — rozpoznawać najbardziej charakterystyczne środki językowe, odróżniać fakty od opinii, — prezentować odczytania tekstów literackich, — rozpoznawać w sztuce i w życiu wartości uniwersalne oraz specyficzne dla kultury swojego narodu, 	<ul style="list-style-type: none"> — jak na poziomie podstawowym, a ponadto teksty poznane w procesie samokształcenia, porównywać teksty, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozpoznawać środki perswazji i manipulacji językowej oraz dostrzegać etyczne, pragmatyczne i estetyczne aspekty komunikatu, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto prezentować własne odczytania tekstów literackich i innych tekstów kultury, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto hierarchizować wartości i formułować opinie na ich temat,

b) rozpoznawać wielowarstwowość i heterogeniczność dziedzictwa kulturowego:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<ul style="list-style-type: none"> — odkrywać i definiować elementy dziedzictwa kultury narodowej, regionalnej, lokalnej, — rozumieć mechanizm asymilacji i dysymilacji kultur, — tłumaczyć cechy wspólne i odrębne dziedzictwa, 	<ul style="list-style-type: none"> — jak na poziomie podstawowym, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć wewnętrzne zależności, ich przyczyny, a także efekty wzajemnych wpływów kultur, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto tłumaczyć istotę przenikania się kultur, dostrzegać ważność tego zjawiska dla ogólnego rozwoju, jego kształtujący wpływ na jednostki, grupy, narody,

3) wykazać się umiejętnością analizowania i interpretowania tekstów kultury:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<ul style="list-style-type: none"> — gromadzenia, opisywania, analizowania, hierarchizowania argumentów, wnioskowania, — integrowania wiedzy z różnych obszarów szkolnej humanistyki, — wykorzystywania podstawowych kontekstów do odczytywania utworów, — stosowania przy odczytywaniu tekstów podstawowych pojęć z poetyki, teorii literatury i językoznawstwa, 	<ul style="list-style-type: none"> — jak na poziomie podstawowym, a ponadto syntetyzowania, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto z filozofii, sztuki, historii itp., — jak na poziomie podstawowym, a ponadto wykorzystywania różnorodnych kontekstów do odczytywania utworów, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto swobodnego posługiwania się terminologią,

4) wykazać się zastosowaniem wiadomości i umiejętności w praktyce, czyli:

a) redagować teksty w sposób zamierzony, przestrzegając treściowych i formalnych zasad ich organizacji, wypowiadając się w różnych formach gatunkowych:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<ul style="list-style-type: none"> — wypowiadać się w następujących formach gatunkowych: notatka, opis, rozprawka, streszczenie, opowiadanie, głos w dyskusji, pismo użytkowe, list, opis dzieła sztuki, — formułować wypowiedzi zgodnie z zasadami poprawności i kultury języka, 	<ul style="list-style-type: none"> — jak na poziomie podstawowym, a ponadto: recenzja, referat, szkic interpretacyjny utworu literackiego lub jego fragmentu, esej, szkic krytyczny, szkic interpretacyjny, — jak na poziomie podstawowym, a ponadto nadawać swojemu stylowi cechy indywidualne,

b) rozwiązywać postawione problemy:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
rozwiązując postawione problemy formułować hipotezy i gromadzić argumenty,	jak na poziomie podstawowym, a ponadto: formułować problemy badawcze i planować ich rozwiązywanie, selekcjonować materiał, hierarchizować argumenty,

c) formułować opinie i sądy:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
formułować opinie i sądy, dokonując selekcji faktów dla ich opisu, uzasadniać swoje opinie i krytycznie oceniać opinie innych.	jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć przyczyny odmienności opinii i sądów, porównywać własne opinie i sądy z opiniami i sądami innych, podjąć polemikę, odróżniać własne przeżycia od przeżyć ponadindywidualnych.

JĘZYKI OBCE NOWOŻYTNE

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<ul style="list-style-type: none"> a) prostych środków językowych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi poprawnych pod względem fonetycznym, ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym, b) rutynowych zachowań językowych w sytuacjach życia codziennego, c) zasad konstruowania różnych form prostych wypowiedzi, d) podstawowych realiów socjokulturowych danego obszaru językowego, 	<ul style="list-style-type: none"> a) różnorodnych środków językowych umożliwiających formułowanie wypowiedzi poprawnych pod względem fonetycznym, ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym, b) rutynowych zachowań językowych w szerokim kontekście sytuacyjnym, c) zasad konstruowania różnych form wypowiedzi i zastosowania odpowiednich środków stylistycznych dla osiągnięcia danego celu komunikacyjnego, d) różnych realiów socjokulturowych danego obszaru językowego z elementami np. tradycji i zwyczajów, literatury,

2) stosować posiadaną wiedzę w celu:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
a) zrozumienia ogólnego sensu i głównych punktów prostego tekstu autentycznego czytanego lub słuchanego, b) wyszukania w prostym autentycznym tekście czytanim szczegółowych informacji, c) posługiwania się podstawowymi strukturami leksykalno-gramatycznymi, pozwalającymi na osiągnięcie wskazanych celów komunikacyjnych, d) nadania właściwej formy budowanej przez siebie wypowiedzi,	a) zrozumienia ogólnego sensu i głównych punktów autentycznego tekstu, zawierającego słownictwo lub struktury gramatyczne na poziomie zaawansowanym, rozróżniania poszczególnych jego części i rozpoznawania związków między nimi, b) wyszukania szczegółowych informacji w autentycznym tekście zawierającym słownictwo lub struktury gramatyczne na poziomie zaawansowanym, c) posługiwania się zróżnicowanymi strukturami leksykalno-gramatycznymi, pozwalającymi na osiągnięcie wskazanych celów komunikacyjnych, d) nadania właściwej formy budowanej przez siebie wypowiedzi z uwzględnieniem rejestru językowego, stylu formalnego i nieformalnego,

3) wykorzystując posiadaną wiedzę, wykazać się umiejętnością:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
a) przedstawienia ogólnych i szczegółowych informacji zawartych w prostym autentycznym tekście przeczytanym oraz ogólnych informacji zawartych w prostym autentycznym tekście usłyszanym, b) prowadzenia rozmowy z zastosowaniem prostych środków językowych odpowiednio do funkcji komunikacyjnych, c) budowania spójnych wypowiedzi z zastosowaniem odpowiednich form językowych,	a) przedstawienia ogólnych i szczegółowych informacji i intencji zawartych w autentycznym tekście przeczytanym lub usłyszanym, b) prowadzenia rozmowy z zastosowaniem zróżnicowanych środków językowych odpowiednio do funkcji komunikacyjnych, c) budowania spójnych wypowiedzi z zastosowaniem odpowiednich i różnorodnych form językowych, d) analizowania i przetwarzania dostarczonych informacji stosownie do celu komunikacyjnego (np.: zmiana formy ustnej na pisemną, stylu formalnego na nieformalny),

4) wykazać się umiejętnością wykorzystania własnych doświadczeń i przeżyć w różnych zadaniach komunikacyjnych, a w szczególności do:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
a) formułowania i uzasadniania własnych opinii, b) prowadzenia prostych negocjacji w sytuacjach życia codziennego.	a) formułowania, uzasadniania i obrony własnych opinii, b) prowadzenia prostych negocjacji w sytuacjach życia codziennego, c) wykorzystania wiedzy o krajach danego obszaru językowego oraz o kraju ojczystym w sytuacjach komunikacyjnych, d) wykorzystania tekstu lub swoich doświadczeń do tworzenia spójnej i uargumentowanej wypowiedzi.

JĘZYKI OBCE NOWOŻYTNE (dla osób niestyszących)

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością:

a) prostych środków językowych, umożliwiających formułowanie na piśmie wypowiedzi poprawnych pod względem ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym,

- b) zasad konstruowania różnych prostych form wypowiedzi na piśmie, w tym w szczególności zwrotów stosowanych w korespondencji,
- 2) stosować posiadaną wiedzę do:
- a) zrozumienia ogólnego sensu czytanego prostego autentycznego tekstu,
 - b) wyszukania w prostym autentycznym tekście czytany szczegółowych informacji,
 - c) posługiwania się podstawowymi strukturami leksykalno-gramatycznymi, pozwalającymi na osiągnięcie wskazanych celów komunikacyjnych,
 - d) budowania spójnych wypowiedzi na piśmie z zastosowaniem odpowiednich form językowych,
- 3) wykazać się umiejętnością:
- a) rozpoznawania statusu tekstu (informacja, relacja, korespondencja itp.),
 - b) oddania w przekładzie ogólnego charakteru i funkcji tekstu oryginalnego tłumaczonego na język polski,
 - c) konstruowania prostych tekstów na zadany temat w języku obcym.

JĘZYKI OBCE NOWOŻYTNE (dla klas dwujęzycznych)

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością:
- a) odpowiednich środków językowych umożliwiających formułowanie wypowiedzi poprawnych pod względem fonetycznym, ortograficznym, morfosyntaktycznym i leksykalnym,
 - b) rutynowych zachowań językowych,
 - c) zasad konstruowania różnych, w tym bardziej złożonych, form wypowiedzi ustnych i pisemnych,
 - d) realiów socjokulturowych krajów danego obszaru językowego, z uwzględnieniem elementów nauki, historii, geografii, literatury itd.,
- 2) stosować posiadaną wiedzę tak, aby:
- a) zrozumieć ogólny sens różnorodnych tekstów autentycznych, umieć rozróżniać poszczególne ich części i rozpoznawać związki między nimi,
 - b) umieć wyszukiwać w autentycznym tekście szczegółowe informacje,
 - c) posługiwać się zróżnicowanymi strukturami leksykalno-gramatycznymi i odpowiednimi strategiami komunikacyjnymi tak, aby osiągnąć wskazane w zadaniu cele,
 - d) nadać właściwą formę budowanej przez siebie wypowiedzi,
- 3) wykorzystując posiadaną wiedzę, umieć:
- a) przedstawić ogólne lub szczegółowe informacje i intencje zawarte w tekście autentycznym,
 - b) prowadzić rozmowę z zastosowaniem zróżnicowanych środków językowych odpowiednich do funkcji komunikacyjnych,
 - c) budować spójne wypowiedzi (pisemne i ustne) z zastosowaniem odpowiednich form językowych,
 - d) analizować i przetwarzać dostarczone informacje stosownie do celu komunikacyjnego (na przykład zmiana formy pisemnej na ustną, stylu formalnego na nieformalny itp.),
- 4) stosować posiadaną wiedzę tak, aby rozwiązywać różnorodne zadania z wykorzystaniem własnych doświadczeń i przeżyć, a w szczególności:
- a) formułować, uzasadniać i bronić własnych opinii,
 - b) wykorzystywać tekst i/lub swoje doświadczenia do tworzenia uargumentowanych i spójnych wypowiedzi,
 - c) negocjować,
 - d) wykorzystywać wiedzę o krajach danego obszaru językowego oraz o kraju ojczystym w sytuacjach komunikacyjnych.

MATEMATYKA

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością i rozumieniem:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<p>a) wskazanych pojęć, np. rozwiązania równania, funkcje oraz tych ich własności, które są konieczne do rozumienia wykonywanych obliczeń, własności funkcji, elementów geometrii i rachunku prawdopodobieństwa,</p> <p>b) wskazanych algorytmów, np. rozwiązalności równania kwadratowego, wyznaczania n-tego wyrazu ciągu geometrycznego oraz typowych sytuacji, w których można się nimi posłużyć,</p>	<p>a) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>b) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>c) wskazanych pojęć, np. logarytmu, pochodnej funkcji, twierdzeń dotyczących np. monotoniczności funkcji logarytmicznej, sinusów, związku pochodnej z monotonicznością funkcji oraz ich interpretacji w konkretnych sytuacjach,</p>

2) stosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań teoretycznych i praktycznych, czyli:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<p>a) posłużyć się znaną definicją, np. figur jednokładnych, twierdzeniem np. o stosunku pól figur jednokładnych w typowej sytuacji,</p> <p>b) rozwiązywać zadania wymagające przeprowadzenia analogicznego rozumowania według podanego schematu,</p> <p>c) odczytywać informacje ilościowe, np. dotyczące argumentów i wartości funkcji, oraz proste informacje jakościowe, np. dotyczące własności funkcji z tabel, diagramów i wykresów,</p> <p>d) posługiwać się miarą, np. długości pola i objętości, oraz przybliżeniami dziesiętnymi tych miar w prostych sytuacjach z życia codziennego,</p>	<p>a) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>b) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>c) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>d) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>e) formułować proste zależności, np. rekurencyjnie, wyciągać wnioski z podanych zależności, np. typu funkcyjnego, wyrażonych równaniem, uzasadniać prawdziwość wniosków,</p>

3) stosować metody matematyczne w sytuacjach problemowych, czyli:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<p>a) podać opis matematyczny w postaci wyrażenia algebraicznego, funkcji, równania, nierówności, przekształcenia geometrycznego do podanej sytuacji (także praktycznej) i wykorzystać go do rozwiązania problemu,</p> <p>b) dobrać odpowiedni algorytm do wskazanej sytuacji problemowej i ocenić przydatność uzyskanych wyników w typowej sytuacji,</p> <p>c) przetworzyć informacje wyrażone w postaci wyrażenia algebraicznego, równania, wzoru lub wykresu funkcji, opisu wektorowego na inną formę ułatwiającą rozwiązanie problemu,</p>	<p>a) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>b) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>c) jak na poziomie podstawowym,</p>

	<p>d) interpretować jakościowo informacje z tabel, diagramów, wykresów oraz ustalać i formułować między nimi proste zależności, wykorzystywać je w toku badania typowej sytuacji problemowej,</p> <p>e) stosować definicje i twierdzenia w rozwiązywaniu problemów,</p>
--	---

4) rozwiązywać zadania wymagające argumentowania i prowadzenia rozumowań typu matematycznego, czyli:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
<p>a) interpretować treść zadania, zapisywać warunki i zależności między obiektami, dobierać i zastosować odpowiednie definicje, twierdzenia, własności i algorytmy, analizować otrzymane wyniki,</p> <p>b) argumentować i uzasadniać wnioski oraz opisywać je w sposób czytelny i poprawny językowo.</p>	<p>a) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>b) jak na poziomie podstawowym,</p> <p>c) przeprowadzić i zredagować pełny dowód twierdzenia.</p>

II. PRZEDMIOTY DO WYBORU

FILOZOFIA

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością:

- a) podstawowych pojęć filozoficznych,
- b) zagadnień typowych dla podstawowych dziedzin filozofii: ontologii, teorii poznania i etyki,
- c) poglądów i fragmentów dzieł najwybitniejszych filozofów europejskich,
- d) podstawowych koncepcji i nurtów filozofii europejskiej,

2) stosować posiadaną wiedzę, aby:

- a) rozumieć różne koncepcje filozoficzne i poglądy filozofów,
- b) porównywać różne poglądy filozoficzne,
- c) dostrzegać i rozumieć związki filozofii z nauką i kulturą,
- d) dostrzegać i rozumieć rolę filozofii w określaniu miejsca człowieka we współczesnym świecie,
- e) formułować typowe dla nurtu filozoficznego pytania z zakresu ontologii, teorii poznania i etyki,

f) formułować zgodne z danym nurtem filozoficznym odpowiedzi na podstawowe pytania z zakresu ontologii, teorii poznania i etyki,

g) odróżniać pogląd filozoficzny (tekst źródłowy) od jego interpretacji,

3) analizować teksty filozoficzne:

- a) formułując poruszane przez autorów tekstów problemy,
- b) odwołując się do wiedzy o poglądach filozofów,
- c) postugując się terminami i pojęciami filozoficznymi,

4) samodzielnie przeprowadzić rozumowanie na podany temat:

- a) prezentując własne stanowisko i broniąc go,
- b) wykazując się umiejętnością logicznej argumentacji,
- c) odwołując się do poznanych poglądów filozoficznych,
- d) polemizując z różnymi stanowiskami filozofów.

HISTORIA

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością faktów, pojęć oraz poprawnym stosowaniem terminologii historycznej,
- 2) stosować posiadaną wiedzę do opisu wydarzeń historycznych:
 - a) identyfikując fakty i zjawiska ważne dla dziedzictwa kulturowego narodu, rozwijające postawy patriotyczne,
 - b) wykazując różnicę pomiędzy epokami historycznymi,
 - c) przestrzegając chronologii,
 - d) umieszczając je w przestrzeni,
 - e) dokonując selekcji faktów,
 - f) hierarchizując,
 - g) przedstawiając przyczyny i skutki opisywanych zjawisk,
 - h) odróżniając fakty od opinii,

3) wyjaśnić przebieg procesu historycznego:

- a) dokonując krytycznej analizy zjawisk historycznych,
- b) uwzględniając złożoność procesu historycznego,
- c) określając stopień i dynamikę zmiany,
- d) formułując problemy historyczne,
- e) analizując różne źródła informacji,
- f) wykazując się umiejętnością konstruowania syntezy historycznej,

4) samodzielnie przedstawić i ocenić wybrane problemy historyczne z uwzględnieniem zasad naukowego badania przeszłości:

- a) dostrzegając różne interpretacje historii i ich przyczyny,
- b) dokonując integracji wiedzy o przeszłości czerpanej z różnych źródeł informacji oraz własnych doświadczeń, ocen i refleksji.

HISTORIA MUZYKI

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością:
 - a) terminów i pojęć z historii muzyki,
 - b) chronologii faktów, epok i kierunków stylistycznych,
 - c) gatunków, form i cech warsztatu kompozytorskiego wybitnych twórców i szkół artystycznych,
 - d) wybitnych dzieł i twórczości kompozytorów,
- 2) stosować posiadaną wiedzę do opisu twórczości i zjawisk zachodzących w kulturze muzycznej:
 - a) opisując utwór i twórczość kompozytora z odniesieniem do tła kulturowego,
 - b) wykazując się umiejętnością powiązania epok historii muzyki z wydarzeniami historycznymi (politycznymi i społecznymi),

3) stosować posiadaną wiedzę do analizowania i porównywania utworów, stylów, epok i technik kompozytorskich:

- a) analizując utwór muzyczny (na podstawie fragmentu słuchowego i zapisu nutowego),
- b) charakteryzując proces rozwoju i funkcje poszczególnych gatunków i form w historii muzyki,

4) samodzielnie przedstawić i ocenić wybrane zagadnienia z zakresu historii muzyki:

- a) wykazując się umiejętnością przedstawienia zintegrowanej wiedzy o dziejach muzyki na podstawie własnych doświadczeń, ocen i refleksji,
- b) wykazując się zdolnością indywidualnego i krytycznego spojrzenia na muzyczną twórczość i kulturę epok minionych.

HISTORIA SZTUKI

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością:
 - a) epok, stylów i kierunków w zakresie sztuk plastycznych oraz ich chronologią,
 - b) dzieł sztuki i twórczości wybitnych artystów,
 - c) terminów i pojęć z zakresu sztuk pięknych,

- d) gatunków sztuki oraz technik sztuk plastycznych,
- e) najważniejszych muzeów i zbiorów polskich i światowych,

2) stosować daną wiedzę do opisu zjawiska artystycznego:

- a) wykazując się umiejętnością opisu dzieł sztuki na tle zjawisk artystycznych i prądów epoki,

- b) wykazując się zrozumieniem uwarunkowań topograficznych i oddziaływania centrów sztuki, mistrza lub szkoły oraz wiodących ośrodków artystycznych,
 - c) wykazując się zrozumieniem powiązań zdarzeń artystycznych z wydarzeniami społecznymi, politycznymi, gospodarczymi oraz z ośrodkami kulturotwórczymi świeckimi i kościelnymi,
 - d) wykazując się znajomością pojęcia mecenatu artystycznego i rozumieniem jego wpływu na kształt dzieła artystycznego,
- 3) wyjaśnić związki i różnice między epokami, stylami i kierunkami w sztuce:
- a) porównując epoki, style i kierunki w sztuce pod kątem tematu, problemu lub środków plastycznych,
 - b) analizując strukturalnie i formalnie dzieło sztuki pod względem stylu, gatunku i materii dzieła,
 - c) wykazując się znajomością podstawowych tematów i treści dzieła sztuki,
 - d) wykazując się rozumieniem związku między różnymi dziedzinami twórczości,
- 4) samodzielnie przedstawić i ocenić wybrane zagadnienia z historii sztuki:
- a) przeprowadzając analizę porównawczą dzieł, stylów i kierunków na podstawie podanych dzieł,
 - b) podejmując próbę interpretacji dzieła, jego wartościowania i określenia znaczenia dla rozwoju sztuki,
 - c) krytycznie oceniając dzieła lub zjawiska w sztuce pod względem artystycznym i estetycznym oraz uzasadniając swoje zdanie,
 - d) formułując własne sądy, opinie i oceny, określwszy własne kryteria wartości artystycznych.

WIEDZA O TAŃCU

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością:
- a) faktów, terminów i pojęć z zakresu historii tańca,
 - b) terminów i pojęć z zakresu teorii tańca,
 - c) terminów i pojęć z zakresu estetyki tańca,
 - d) warsztatu tancerza, choreografa i pedagoga,
- 2) stosować posiadaną wiedzę, aby:
- a) identyfikować poszczególne elementy składowe dzieła tanecznego w kontekście różnych dziedzin sztuki,
 - b) powiązać różne epoki w dziejach tańca z ich uwarunkowaniami historyczno-kulturowymi,
- 3) wykazać się umiejętnością:
- a) analizowania składników ruchu oraz składników dzieła tanecznego na podstawie materiałów filmowych i ikonografii,
 - b) krytycznego obserwowania i rozpoznawania różnych technik, form i kanonów estetycznych sztuki tańca,
- 4) samodzielnie przedstawić i ocenić wybrane zagadnienia z wiedzy o tańcu:
- a) porównywać konwencje, zjawiska artystyczne i sposoby interpretacji w dziedzinie sztuki tańca,
 - b) krytycznie oceniać konwencje, zjawiska artystyczne i sposoby interpretacji w dziedzinie sztuki tańca.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu wykazać się:

- 1) znajomością faktów, pojęć oraz umiejętnością ich zastosowania we właściwym kontekście — zadania egzaminacyjne sprawdzają, czy uczeń opanował treści z następującego zakresu:
- a) historyczne i współczesne formy organizacji społeczeństw oraz typy ustrojów państwowych,
 - b) obywatel a władza publiczna w systemach totalitarnych, autorytarnych i demokratycznych,
 - c) fundamentalne zasady demokracji — rządy prawa i konstytucjonalizm, modele ustrojowe państw demokratycznych,
 - d) wartości i ich konflikty w życiu publicznym, polityka, współczesne ideologie i doktryny polityczne,
 - e) prawa i wolności jednostki, mechanizmy ich ochrony w Polsce i na świecie,
 - f) obowiązki i cnoty obywatelskie,
 - g) naród, patriotyzm a nacjonalizm,

- h) społeczeństwo obywatelskie — udział obywateli w życiu publicznym, stowarzyszenia, związki zawodowe, partie polityczne, opinia publiczna, środki masowego przekazu,
 - i) jednostka i społeczeństwo, społeczeństwo polskie — struktura i przemiany,
 - j) urząd państwowy Rzeczypospolitej Polskiej — konstytucja, organy władzy i ich kompetencje, administracja publiczna,
 - k) system prawny Rzeczypospolitej Polskiej, zasady tworzenia i egzekwowania prawa, organy ochrony prawnej,
 - l) obywatel wobec prawa — elementy prawa cywilnego, karnego i administracyjnego,
 - m) samorząd lokalny — wspólnota mieszkańców, władze samorządowe i ich zadania,
 - n) gospodarka rynkowa, mechanizmy mikro- i makroekonomiczne, problemy gospodarki polskiej, międzynarodowe powiązania gospodarcze,
 - o) ekonomia na co dzień — praca, działalność gospodarcza, budżet, podatki, pieniądze,
 - p) integracja europejska, Polska w Europie,
 - r) problemy współczesnego świata — konflikty i systemy bezpieczeństwa, nierówności, migracje, choroby cywilizacyjne i społeczne,
- 2) umiejętnością poprawnego wykorzystania posiadanej wiedzy do opisu i analizy rzeczywistości społecznej i politycznej — zadania egzaminacyjne sprawdzają, czy uczeń potrafi:
- a) dokonywać selekcji i hierarchizacji faktów,
 - b) zestawiać różne fakty i informacje i wyciągać wnioski na ich podstawie,
 - c) korzystać w sposób krytyczny z różnych źródeł informacji, w tym tekstów źródłowych,
 - d) odróżniać opinie od faktów,
 - e) lokalizować ważne wydarzenia i postaci życia publicznego w czasie i przestrzeni,
 - f) wskazywać związki przyczynowo-skutkowe,
- 3) umiejętnością zrozumienia problemów życia publicznego i interpretowania stanowisk różnych stron debaty publicznej — zadania egzaminacyjne sprawdzają, czy uczeń potrafi:
- a) wykazać się zrozumieniem złożoności problemów życia publicznego,
 - b) wyjaśnić ich historyczny, społeczny i polityczny kontekst,
 - c) analizować stanowiska różnych stron debaty publicznej, oceniając jakość ich argumentacji,
 - d) formułować i uzasadniać własne stanowisko w sprawach publicznych,
 - e) oceniać wydarzenia i procesy polityczne, społeczne oraz ekonomiczne z punktu widzenia różnych wartości oraz innych przyjętych kryteriów,
- 4) praktycznymi umiejętnościami obywatelskimi przydatnymi w demokratycznym państwie prawa — zadania egzaminacyjne sprawdzają, czy uczeń potrafi:
- a) wypowiadać się w formach przyjętych w życiu publicznym (np. przemówienie, głos w dyskusji, petycja, list do redakcji, posta, radnego),
 - b) identyfikować problemy nurtujące daną społeczność (lokalną, regionalną itp.), określając ich przyczyny i skutki,
 - c) formułować — tam, gdzie to możliwe — propozycje praktycznych rozwiązań tych problemów,
 - d) planować indywidualne i zbiorowe działania,
 - e) orientować się w podstawowych aktach prawnych — znajdować i umieć czytać ze zrozumieniem przepisy prawne odnoszące się do danego problemu,
 - f) wypełniać druki urzędowe, sporządzać pisma kierowane do różnych instytucji, władz publicznych itp.

JĘZYKI OBCE KLASYCZNE

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością:
- a) form, funkcji i możliwości zastosowania struktur leksykalno-gramatycznych,
 - b) podstawowych zagadnień z historii i kultury starożytnej Grecji i Rzymu niezbędnych dla rozumienia i analizy przekazów antycznych oraz późniejszych, odwołujących się do antyku,
- 2) stosować posiadaną wiedzę do:
- a) wykorzystania struktur leksykalno-gramatycznych w podanych kontekstach,
 - b) zrozumienia ogólnego sensu (myśli przewodniej) tekstów o różnym charakterze (biografia, historiografia, mowa, list, traktat),
 - c) czytania selektywnego (wyszukiwanie informacji szczegółowych),
 - d) rozpoznawania funkcji poszczególnych elementów tekstu (egzemplifikacja, przeciwstawienie, wniosek, uzupełnienie, pointa, wyjaśnienie itp.) oraz związków pomiędzy nimi (wynikanie, powodowanie, warunkowanie itp.),
 - e) stosowania poprawnych technik przekładu łacińskich i greckich struktur morfologicznych, składniowych, zdaniowych, ponadzdaniowych,

- f) znajdowania właściwych polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich i greckich wyrazów i związków frazeologicznych,
 - g) wykorzystania znajomości realiów świata antycznego dla interpretacji przekazów kulturowych,
- 3) wykazać się umiejętnością:
- a) oddania w przekładzie ogólnego charakteru i funkcji tłumaczonego tekstu,
 - b) zachowania w przekładzie elementarnych realiów epoki i środowiska przez zastosowanie właściwej terminologii,
 - c) rozpoznawania statusu wypowiedzi (informacja, relacja, komentarz itp.) oraz intencji autora,
 - d) wskazywania związków kultury antycznej z kulturą współczesną, zwłaszcza polską,
- 4) samodzielnie stosować posiadaną wiedzę i umiejętności do:
- a) zachowania w przekładzie właściwości stylu i języka tłumaczonego tekstu,
 - b) interpretowania określonych elementów kultury antycznej jako wyznaczników tożsamości kulturowej Europy,
 - c) integrowania wiedzy o języku i kulturze antycznej, prezentowania wynikających z tej integracji własnych ocen i refleksji,
 - d) wykorzystywania wiedzy o świecie starożytnym dla interpretacji aktualnych wydarzeń społecznych, politycznych, kulturalnych.

BIOLOGIA

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć, praw, zjawisk i procesów:
- a) posługiwać się poprawną terminologią biologiczną,
 - b) opisywać budowę i funkcje na różnych poziomach organizacji życia i u różnych organizmów,
 - c) przedstawiać i wyjaśniać zjawiska i procesy biologiczne,
 - d) przedstawiać i interpretować prawidłowości biologiczne,
- 2) stosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań teoretycznych i praktycznych:
- a) porównywać i charakteryzować budowę i funkcje na różnych poziomach organizacji życia i u różnych organizmów,
 - b) porównywać i charakteryzować procesy i zjawiska biologiczne,
 - c) analizować związki przyczynowo-skutkowe między budową, funkcją a środowiskiem,
 - d) określać potrzeby życiowe organizmów ze szczególnym uwzględnieniem człowieka,
- 3) stosować metody badawcze do rozwiązywania problemów:
- a) formułować problemy badawcze,
 - b) stawiać hipotezy i planować sposoby ich sprawdzania,
 - c) analizować wyniki obserwacji i doświadczeń oraz wnioskować na ich podstawie,
 - d) interpretować i przetwarzać informacje zapisane w postaci tekstów, rysunków, schematów, wykresów i tabel,
- 4) samodzielnie formułować i uzasadniać opinie i sądy na podstawie posiadanych i podanych informacji:
- a) dokonać selekcji i krytycznej oceny faktów pod względem ich przydatności do uzasadniania opinii i sądów,
 - b) wartościować działania dotyczące ważnych społecznie spraw zdrowia, środowiska i wykorzystania badań naukowych.

CHEMIA

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć, praw, zjawisk oraz procesów chemicznych,
- a) posługiwać się pojęciami chemicznymi,
 - b) wyjaśniać przebieg zjawisk i procesów w oparciu o prawa chemiczne,
 - c) wykorzystać dostępne źródła informacji do rozwiązywania zadań teoretycznych i praktycznych,
- 2) stosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań teoretycznych i praktycznych:
- 3) stosować metody badawcze do rozwiązywania problemów:

- a) budować modele objaśniające przebieg eksperymentu chemicznego,
 - b) projektować doświadczenia weryfikujące stawiane hipotezy w oparciu o posiadaną wiedzę i umiejętności,
 - c) stosować właściwą terminologię chemiczną do interpretacji danych doświadczalnych,
- 4) samodzielnie formułować i uzasadniać opinie i sądy na podstawie posiadanych i podanych informacji:
 - a) dokonywać selekcji i krytycznej oceny informacji oraz prezentować i uzasadniać własne poglądy w oparciu o zdobytą wiedzę,
 - b) wykorzystać posiadaną wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów spotykanych w życiu codziennym.

FIZYKA

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się rozumieniem zjawisk otaczającego świata:
 - a) posługiwać się pojęciami fizycznymi do opisywania zjawisk,
 - b) wyjaśniać i przewidywać przebieg zjawisk na podstawie znanych praw,
 - 2) stosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania problemów teoretycznych i doświadczalnych:
 - a) szacować i obliczać wielkości fizyczne z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych zapisanych w postaci formuł matematycznych (w tym tabel, wykresów itp.),
 - b) stosować pojęcia i prawa fizyczne do rozwiązywania problemów praktycznych,
 - 3) stosować metody badawcze do rozwiązywania problemów:
- a) stawiać hipotezy i wskazywać sposoby ich sprawdzania,
 - b) planować zestawy eksperymentalne: zaproponować przyrządy pomiarowe,
 - c) analizować i szacować niepewności pomiarowe,
 - d) przedstawiać wyniki badań za pomocą tabel i wykresów,
 - e) budować proste modele fizyczne i matematyczne do opisu wyników badań,
 - f) analizować, oceniać i wyciągać wnioski z przeprowadzonych badań,
- 4) samodzielnie formułować i uzasadniać opinie i sądy na podstawie posiadanych i podanych informacji:
 - a) interpretować i przetwarzać dane zapisane w postaci tabel, wykresów i diagramów,
 - b) dokonywać krytycznej selekcji informacji oraz prezentować i uzasadniać własne poglądy.

GEOGRAFIA

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością faktów, pojęć, zależności, prawidłowości i teorii niezbędnych do zrozumienia i przedstawienia zdarzeń, zjawisk i procesów w zakresie:
 - a) geografii fizycznej,
 - b) geografii społeczno-ekonomicznej,
 - c) kształtowania środowiska geograficznego,
 - 2) korzystać z różnych źródeł informacji w celu:
 - a) odczytywania, interpretowania i przetwarzania informacji zapisanych w postaci mapy, tekstu, tabel, wykresów, fotografii, modeli i schematów,
 - b) budowania prostych modeli funkcjonowania człowieka w środowisku geograficznym,
- c) uogólniania treści geograficznych,
 - d) rozwiązywania zadań badających opanowanie umiejętności zastosowania wiadomości geograficznych w życiu codziennym,
- 3) wyjaśniać i oceniać przebieg oraz konsekwencje zjawisk i procesów:
 - a) przyrodniczych,
 - b) ekonomicznych,
 - c) politycznych i kulturowych,
- 4) dostrzegać i rozwiązywać problemy istniejące w środowisku geograficznym w różnych skalach przestrzennych (od lokalnej do globalnej) i czasowych; wykorzystywać swoją wiedzę, przeżycia i doświadczenia także z innych dziedzin:
 - a) w skali lokalnej,
 - b) w skali globalnej.

INFORMATYKA

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

- 1) wykazać się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć, metod, narzędzi i procesów związanych z informatyką:
 - a) opisywać środki, narzędzia i metody informatyki, postępując się poprawną terminologią informatyczną,
 - b) przedstawić rolę, funkcje i zasady pracy środków informatyki (komputer, sieć komputerowa),
 - c) scharakteryzować typowe narzędzia informatyczne (oprogramowanie),
 - d) znać klasyczne algorytmy i typowe sytuacje problemowe, w których można je wykorzystać,
 - e) omówić zagadnienia etyczne i prawne związane z ochroną własności intelektualnej (w tym programów) i ochroną danych,
- 2) stosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań teoretycznych i praktycznych:
 - a) wykorzystywać środki i narzędzia informatyki w rozwiązywaniu typowych zadań,
 - b) dobierać właściwe narzędzie do rozwiązywanego zadania,
 - c) komunikować się za pomocą komputera i wykorzystywać elektroniczne źródła informacji,
 - d) tworzyć podstawowe struktury danych i stosować proste metody przetwarzania i wyszukiwania informacji,
 - e) zapisać rozwiązanie typowego zadania w postaci algorytmu, w wybranej przez siebie notacji,
- f) wykorzystywać zdobytą wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu zadań szkolnych z różnych dziedzin i problemów w życiu codziennym,
- 3) stosować metody badawcze do rozwiązywania problemów:
 - a) formułować sytuację problemową (w tym specyfikację problemu),
 - b) rozwiązywać problemy poprzez skorzystanie ze zbioru gotowych rozwiązań,
 - c) wykorzystywać metody informatyki (metodę zstępującą, konstrukcje algorytmiczne, klasyczne algorytmy) do rozwiązania problemu,
 - d) wykorzystywać różnorodne źródła informacji, w tym elektroniczne, we własnej pracy,
 - e) stosować narzędzia i techniki informatyczne do modelowania i symulacji procesów oraz zjawisk,
 - f) stosować teksty, rysunki, tabele, wykresy (a także dźwięki i filmy) do interpretowania i zapisywania informacji,
- 4) formułować i uzasadniać opinie i sądy na podstawie posiadanych informacji:
 - a) omówić krytycznie przydatność różnych zbiorów informacji oraz sposobów i form ich reprezentowania,
 - b) określić problem na podstawie opisu sytuacji problemowej oraz ocenić cechy zaproponowanego rozwiązania,
 - c) wartościować obszary zastosowań informatyki oraz krytycznie ocenić korzyści i konsekwencje wynikające dla osób i społeczeństw z zastosowań informatyki i technologii informacyjnej.

216**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ**

z dnia 2 marca 2000 r.

w sprawie przekształceń w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Lesznie.

Na podstawie art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz. U. Nr 96, poz. 590 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668) zarządza się, co następuje:

§ 1. W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Lesznie, utworzonej na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie utworzenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Lesznie (Dz. U. Nr 55, poz. 576), dokonuje się zmiany

specjalności kształcenia polegającej na wprowadzeniu specjalności zawodowych:

- 1) turystyka i rekreacja,
- 2) pedagogika społeczna.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Edukacji Narodowej: *M. Handke*